

Versterking ketens biedt kansen

Chili: agrarische supermacht in

De landbouw is een sector waar Chili een strategisch belang aan toekent. Doelstelling is om Chili rond 2015 bij de tien grootste exporteurs van voedselproducten van de wereld te laten horen. Momenteel zweeft Chili rond de 17e plaats. Vanaf het begin van de eeuw groeide de voedsel-export gemiddeld 12% per jaar naar € 9,4 miljard in 2008. Verdere verwerking en waarde toevoegen zijn centrale elementen in het beleid. Voor het stimuleren daarvan is er nauw contact met Wageningen UR, dat assisteert bij het opzetten van een Center of Excellence.

De primaire productie maakt een bescheiden deel uit van het bruto nationaal product. Door de ingesloten ligging van het land, is er sprake van uitstekende sanitaire omstandigheden die een pijler zijn onder het export-succes van de landbouw. De landsgrenzen worden dan ook scherp bewaakt: er is geen land waar je zoveel spijt krijgt van die ene vergeten appel in je bagage. Het tegenseizoen maakt dat Chili aan het noordelijk halfrond grote hoeveelheden fruit kan leveren. Het is de grootste exporteur ter wereld van tafeldruiven, de tweede exporteur van kiwi en avocado, en leidend voor appels, peren en steenfruit. Chili neemt 2% van de mondiale kersenproductie voor zijn rekening, maar die komt overeen met 80% van de vraag buiten het seizoen.

Een van de prioriteiten in de ontwikkeling van de landbouw, is de ratificatie van UPOV '91 en de introductie van modern kwekersrecht. Chili heeft zich hiertoe verplicht in het kader van het Vrijhandelsverdrag dat met de Verenigde Staten is afgesloten. De afronding had al op 1 januari 2009 klaar moeten zijn, maar liep vertraging op onder de vorige regering. Binnen enkele maanden zal de nieuwe wet nu echter gereed zijn. Het maakt Chili nog interessanter voor het ontwikkelen van plantaardig uitgangsmateriaal. Verder

zal Chili geen bescherming toestaan via plantpatenten.

Onder de nieuwe regering zal Chili snel mogelijkheden scheppen om genetisch gemodificeerde gewassen te gaan planten. Er wordt nu al op grote schaal zaden vermeerderd voor Amerikaanse bedrijven, maar gm-gewassen mogen tot op heden niet worden geplant of ingevoerd. Minister van Landbouw Galilea is de geestelijk vader van een wetsontwerp, dat twee jaar geleden werd ingediend. Onderzoeksinstituten werken al enkele jaren aan de ontwikkelingen van nieuwe fruitrassen en aan transgene zalm.

Kleine boeren moeten meedoen

Piñera is afkomstig uit de zakenwereld en runt Chili als een bedrijf, met mensen die het doorgaans al gemaakt hebben in hun vakgebied. Chili is één grote publiek-private partnerschap. Een mooi voorbeeld van die aanpak is de benoeming van de directeur Zaden van de Servicio Agrícola & Ganadero (vergelijkbaar met onze VWA). Daar zit dan ineens Jaime Ibierta die vijftien jaar voor Nunhems Zaden heeft gewerkt, voorzitter geweest is van ANPROS (vergelijkbaar met Plantum) en die de zaadwereld als geen ander kent. Of neem INDAP, de organisatie

die 100.000 kleine boeren wil integreren in de nationale en internationale markten: daar zit Ricardo Ariztia de Castro als directeur, de oprichter en voorzitter van Fedefruta, de overkoepelende organisatie voor de fruitindustrie. INDAP is een belangrijke organisatie in het economisch model. Volgens de Chileense regering kan het economische model enkel succesvol zijn als de kleine boeren de grote spelers niet als concurrenten zien, maar zich verbonden weten met de markt. INDAP steunt ze met voorlichting, financiering van irrigatie en betere rassen, met handelsinformatie, certificering en toegang tot financiering. Ook voor de levensmiddelenindustrie, verenigd in Chilealimentos, is dat een prioriteit.

opkomst

Volgens Guillermo Gonzalez, manager van Chilealimentos hebben de kleine boeren en de industrie elkaar nodig om van Chili een *Potencia Alimentaria* te maken. “Het gaat om tenslotte 85% van de producenten. Zij kunnen snel op nieuwe kansen inspelen en hebben bij elkaar een enorm productiepotentieel. Grote bedrijven kunnen helpen met het produceren van de juiste kwaliteit en het halen van de veiligheidsnormen, het implementeren van *good agricultural practices*. Het gaat ons er niet om dat we superbedrijven kweken; we willen supersystemen.” Volgens Gonzalez liggen de kansen voor Chili met name op het gebied van fruit, wijn, zalm en vlees. “We weten nu waar we goed in zijn en dat gaan we nog beter doen.

We gaan voldoen aan alle kwaliteitsnormen, nieuwe producten lanceren, nieuwe verpakkingen introduceren, functionele voeding ontwikkelen, superieure logistieke systemen bouwen. Waarde creëren, daar draait het om. Dat houdt ook in dat we ons watergebruik moeten reduceren en de carbon-footprint zichtbaar moeten

maken. Ook de ontwikkeling van Chili als kwaliteitsmerk heeft de aandacht. De beste tafeldruiven, avocado, appels, peren, kiwi, wijn en zalm, daar hoort Chili op te staan.”

Het ministerie van Landbouw ziet het bij de markt betrekken van kleine producenten als dé uitdaging voor de komende jaren. Beleidsdirecteur Gustavo Rojas Le-Bert ziet partnerschappen tussen boeren en de verwerkende industrie als de aangewezen weg om exporteerbare kwaliteit te krijgen, die kan voldoen aan de hoogste normen. Hoewel overheid en bedrijfsleven daarin nauw samenwerken, zou ook financiering van nieuwe technologie voor de boeren binnen een dergelijke samenwerking gevonden moeten worden. “De ligging van Chili stelt voorlopig wel bepaalde grenzen aan de ontwikkeling van de landbouw. Al onze markten zijn ver weg. Mexico kan de groententuin van de Verenigde Staten worden doordat de producten per truck vervoerd kunnen worden. Dat lukt ons voorlopig niet. Wat we exporteren – of het nu verwerkt is of vers – gaat weg per schip of het gaat niet”, zegt Rojas. De ontwikkeling van nieuwe logistieke systemen maakt zeetransport overigens wel steeds vaker mogelijk.

Lokale markt onderontwikkeld

De productie van lastig te transporteren soorten is enkel bedoeld voor de lokale markt. Die is nog tamelijk onderontwikkeld en heeft niet veel verwantschap met het moderne Chili dat streeft naar hogere export. Tomaat is een goed voorbeeld. Een ruim informeel circuit waarin kwaliteit niet

‘De uitdaging: het bij de markt betrekken van kleine producenten’

wordt betaald (80% wordt verkocht via versmarkten), problemen met plagen en een gebrek aan goede rassen staan verdere groei in de weg. In 2009 was het areaal tomaat voor versconsumptie naar schatting 6.500 hectare verspreid over bijna heel het land. Daarvan was ongeveer 1.100 hectare beschermde teelt om plagen beter te kunnen weren en jaarrond te kunnen aanbieden.

De geschatte consumptie was 270.000 ton en is de afgelopen jaren constant geweest. Export vond nauwelijks plaats. Het areaal voor verwerking is sinds 2006 fors gedaald. Het werd in 2009 geschat op 4.360 hectare. De twee verwerkende bedrijven namen in dat jaar ongeveer 345.000 ton af. Chili exporteert tomatenpuree, -conserven, -sappen en gedroogde tomaten.

Voor Nederlandse toeleveranciers aan de tuinbouw zijn de kansen verschillend. Kassenbouw zal nog niet snel van de grond komen. Er is recentelijk een complex van 4,5 hectare plastic gebouwd voor de tomatenproductie en zolang er niet een poging ondernomen wordt om de lokale versmarkt te organiseren, zal dat niet snel veranderen. Supermarkten, grote verwerkers of private investeerders zouden eventueel het initiatief kunnen nemen.

De kansen liggen eerder bij bedrijven die Chili kunnen helpen met het verder verbeteren waar het land goed in is, met de versterking van de bestaande ketens. Een recente missie rond koeltechniek voor de fruitsector toont dat ook aan. Meer efficiënte verwerking van non-bulkproducten, kwaliteitscontrolesystemen, kennis; daar is vraag naar.

De drive om een agrarische grootmacht te worden is onverminderd, waarbij het in de markt trekken van kleine producenten een voorwaarde is. Veel geschikte beurzen zijn er niet in Chili, maar er zijn wel legio publieke en private organisaties waarmee promotie-activiteiten kunnen worden opgezet.

*Freek Vossenaar
LNV-Raad Buenos Aires*

